Preotul Augustin Pop - model de Mărturisitor în contemporaneitate*

Pr. drd. Teodor-Marius Cornea[1**]

Abstract: The exhortation of the Holy Apostle Paul in the Epistle to the Hebrews is providential: „Remember your elders, who spoke the word of God to you; look carefully at how they ended their lives and followed their faith" (Hebrews 13: 7) to highlight the personality and confessional profile of Archpriest Augustin Pop. The descendant of several families of priests, on paternal and maternal line, Father Augustin Pop is originally from the parts of Zalău (Bozna place), Sălaj County in the family of the Orthodox priest Ioan and Maria Pop. Despite the difficult childhood he had, after graduating from the Hungarian-language Pedagogical School in Cluj-Napoca, being called by God to the priesthood, he took his steps in 1922 to the Theological Academy in Sibiu, where he was guided by strong faith in God and by the teachers here, he begins his mission in the Lord's vineyard, later bringing honor to his family, the Orthodox Church and our Romanian Nation.

Keywords: Father, Augstin Pop, childhood, mission, witness, worthy servant, providence, model.

Scurte date biografice

Descendentul mai multor familii de preoți sălăjeni, pe linie paternă și maternă, părintele Augustin, a văzut lumina zilei la 20 noiembrie 1901 în Comuna Agrij, satul Bozna, județul Sălaj, în familia preotului ortodox Ioan și a preotesei Maria Pop. Avea să-și petreacă copilăria în comuna Bălan, localitatea unde s-au transferat părinții săi, un an mai târziu. Aici începe școala primară, pe care o va termina la Zalău. Își va continua școala la un liceu maghiar din Gherla, unde a fost înscris de părinții săi în clasa I în anul 1913-1914, fiindu-i maghiarizat și numele și prenumele, fiind cunoscut sub denumirea de „Papp Agoston"[2].La nivel gimnazial se face remarcat prin rezultatele foarte bune la învățătură și purtare, iar pentru a-și aprofunda studiile se înscrie la Școala Pedagogică din Jöszbereng, un orășel din Câmpia Panonică, unde a urmat primii doi ani, iar, după Marea Unire din 1 decembrie 1918, își finalizează studiile în anul 1921 la Școala Pedagogică cu limba de predare maghiară de la Cluj-Napoca.

---

[1] Doctorand la Școala Doctorală de Teologie „Isidor Todoran", Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, email: teodor009@yahoo.com

[2] George-Vasile Rațiu, *Valea Bârgăului în anii 1940-1944*, Editura Charmides, Bistrița, 2013, p. 99.

Între anii 1922-1925 și-a continuat pregătirea intelectuală la Academia Teologică din Sibiu, pa care a absolvit-o în anul 1925[3].

În perioada studenției, datorită calităților sale vocale deosebite, a fost remarcat și angrenat în activitățile reuniunii intelectualilor[4] Gheorghe Dima din Sibiu, interpretând rolul lui Leonaș[5] din Opereta Crai Nou de Ciprian Porumbescu.Acești ani de pregătire i-au creionat și dezvoltat o personalitate puternică, de care va avea mare nevoie. După terminarea Academiei Teologice pe data de 19 august 1926 se căsătorește cu Rafila Bârsan, iar nu după multă vreme este repartizat prin concurs, preot în parohia Mijlocenii Bârgăului[6]; a fost hirotonit preot la data de 8 septembrie 1926 de către Preasfințitul Dr. Episcop Nicolae Ivan[7], fiind instalat la data de 19 septembrie 1926[8] de către protopopul Bistriței Grigore Pletosu[9].

Părintele Augustin Pop a fost și va rămâne peste vremuri un far călăuzitor, nu numai pentru preoți, ci și pentru călugări și credincioși, care-și vor aminti de cuvântul și de simțirea părintelui, întru care Dumnezeu sălășluise o flacără din focul harului Duhului Sfânt. Preot autentic, mărturisitor pentru credința ortodoxă și pentru neamul românesc în timpul perioadei horthysto-fasciste, ctitor de Biserică și ziditor de suflete, părintele Augustin Pop a marcat timpul în care a trăit, rămânând în conștiința păstoriților ca „un înger trimis de Dumnezeu" (după expresia unei enoriașe), iar în conștiința preoților contemporani ca un model vrednic de urmat.

Dragostea sa față de Dumnezeu și față de oameni, împreunată cu suferința care i-a probat această dragoste și i-au făcut-o mai strălucitoare, au impulsionat lucrarea mărturisitoare pastoral-misionară a acestui vrednic slujitor, care poate oferi repere și poate constitui o sursă de inspirație pentru activitatea pastorală a preoților de astăzi.

---

[3] Ioan Sărățean, *Ani ai pătimirii noastre*, Editura Răsunetul, Bistrița, 2008, p. 202.

[4] *Viața și activitatea preotului Augustin Pop, Paroh Ortodox Român în Parohia Mijlocenii Bîrgăului* (1926-1973), lucrare olografă, 1963, p. 1.

[5] Ioan Sărățean, *Ani ai pătimirii...*, p. 203.

[6] *Viața și activitatea preotului Augustin Pop...*, p. 2.

[7] *Arhivele Naționale Bistrița-Năsăud*, Oficiul parohial ortodox român Mijlocenii Bîrgăului, Nr. actului 9, anii 1880-1946, înștiințare către oficiul parohial Mijlocenii Bîrgăului, nr. 287.

[8] *Arhivele Naționale Bistrița-Năsăud*, Oficiul parohial ortodox român Mijlocenii Bîrgăului, Nr. actului 9, anii 1880-1946, proces-verbal nr. 45 din 16 septembrie 1926.

[9] Grigorie Pletosu (1848-1934) a fost profesor al poetului George Coșbuc. S-a scris mult despre viața și activitatea părintelui Grigore Pletosu. Iată câteva dintre cele mai recente titluri: Pr. Marius Dan Goga, „Activitatea unui erudit slujitor al Bisericii", în: *Altarul Banatului*, SN, XXVII (2016), 1-3, pp. 120-129; Iuliu-Marius Morariu, *Restitutio Grigore Pletosu*, Eikon / Renașterea, Cluj-Napoca, 2014; Pr. Grigore Linul, „Preotul Grigore Pletosul la Năsăud", în: *Cuibul Visurilor*, XVI (2011), 5, p. 8; Iuliu-Marius Morariu, „Protoiereul astrist Grigore Pletosu – cleric și cărturar năsăudean", în: *Transilvania*, SN, XLI (CXLV) (2013), 3, pp. 28-32; Vasile Boieriu, „Grigore Pletosu – protopopul de Bistrița", în: *Ardealul*, II (1942), 15, p. 2.

Acțiuni de activitate misionar-pastorală

Intelectual tânăr, falnic, cu har și vocație pentru profesie și mânat de dorința de a-și lumina credincioșii, Augustin Pop a reușit, încă din primii ani după ce a fost instalat ca preot la Parohia Mijlocenii Bârgăului, nu numai să-și onoreze exemplar sarcinile sale pastorale și duhovnicești, dar și să se integreze și să participe nemijlocit la toate activitățile comunității locale. Încă de la început și-a demonstrat vrednicia atât prin calitățile sale de desăvârșit gospodar, prin modul în care s-a preocupat de administrarea bisericii și gestionarea patrimonului parohiei, cât și prin activitățile desfășurate pe tărâm cultural, al instruirii și educării tinerilor.

Cel dintâi obiectiv al tânărului preot Augustin Pop a fost renovarea școlii, în 1928, și apoi, în 1930, a bisericii[10], părintele ghidându-se după căile pe care mergeau Sfinții Trei Ierarhi, Biserica și Școala.

Într-un manuscris datat la 15 februarie 1941, și adresat Protopopului și Consiliului parohial, găsim întreagă activitatea depusă structurând-o în patru capitole: I. Activitatea religios-morală, II. Activitatea Administrativă, III. Actvitatea epitropească, IV. Activitatea culturală.

Din primul capitol citățm un fragment în care este sintetizată activitatea misionar-pastorală depusă:

> „... am săvârșit Sf. Liturghie cu cea mai mare evlavie, urmată totdeuna de o Sf. Predică de învățătură, după textul Sf. Evanghelii. Am botezat, în timp și fără timp, pe toți copiii nou născuți, în acest interval, cu fastul cuvenit. Am cununat perechile doritoare de a întemeia noi familii, explicându-le însemnătatea Sfintei Taine. Am cercetat pe toți bolnavii suferinzi pe pat, împărtășindu-i cu Sfintele Taine și mângâindu-i prin rugăciuni. Am îngropat, prin ruga Sf. Prohod, pe toți cei chemați la Tatăl Ceresc, de la leagăn până la cei mai bătrâni, urmat cu predică funebrală de mângâiere și întărire în dreapta credință pe cei rămași în urma lor. Am ieșit în țarini pentru a le sfinți, după obiceiul locului... Am sfințit Troițe, arătând credincioșilor însemnătatea Crucii și puterea ei și jertfa mare a lui Dumnezeu, aduse pe cruce pentru noi”[11].

Pentru ridicarea vieții religios-morale a satului a înființat în anul 1929 Societatea Culturală „Reuniunea femeilor ortodoxe române de plugari Sf. Maria, Mijlocenii Bîrgăului”, fiind prima de acest gen din Protopopiatul Bistrița. La sfințirea steagului au fost invitate și au participat notabilitățile județene și locale, precum și numeroși credincioși din parohie și din localitățile limitrofe. Acest eveniment s-a încheiat cu un program de cântece naționale și populare. În cadrul acestei societăți, membrii se întruneau duminica și în sărbători, iar părintele Augustin le citea din Sfânta Scriptură, precum și lecturi ce conțineau îndrumări pentru creșterea, îngrijirea și educarea copiilor. Corul reuniunii de femei prezenta concerte la Mijloceni și în localitățile învecinate, iar de Crăciun și sărbătorile de iarnă colinda la casele localnicilor. De asemenea

[10] Valentin Marica, *Sfințenie și veșnicie. Reflecții la Centenarul Marii Uniri*, Editura Cezara Codruța Marica, Târgu-Mureș, 2017, p. 55.

[11] Arhiva personală a părintelui, se găsește la prof. Maria Holbură din Mijlocenii Bîrgăului.

a fost invitat și a participat la sfințiri de biserici, la: Bistrița, Năsăud, Sîngeorz-Băi, Prundu Bîrgăului, Bistrița-Bîrgăului, Cușma; la sfințirea monumentului comemorativ al fraților Mureșanu de la Rebrișoara, precum și al steagurilor reuniunilor de femei de la Livezile, Rusu Bîrgăului și Josenii Bîrgăului[12].

În anul 1931 înființează Oastea Domnului, unde inițiază multe șezători religioase, naționale și culturale, unele în colaborare cu „Astra". A predat religia în școală, insuflându-le copiilor dragostea de Dumnezeu și de țară, dar i-a instruit pe școlarii din clasele mai mari în altoirea și îngrijirea pomilor și în creșterea și înmulțirea albinelor[13].

Pe tărâm cultural a depus o muncă asiduă. Asemenea tatălui său, care a instruit și condus un cor bărbătesc pe 4 voci, părintele Augustin a înființat, în anul 1927, primul cor bisericesc mixt pe 4 voci în parohia sa, în vederea cultivării și promovării muzicii naționale[14], învățându-i pe coriști Sfânta Liturghie, colinde, cântece religioase și naționale românești. Ulterior s-au desprins din el „Corul tineretului al premilitarilor și al Reuniunii de femei". Corul din Mijlocenii Bârgăului a cântat în biserica satului la toate Sfintele Liturghii, a participat la sfințiri de biserici, la Catedrala din Bistrița, la bisericile din Cușma, Livezile, Viile Tecii, Sângeorz-Băi, Năsăud ș.a. Coriștii au participat la adunări preoțești, la depunerea jurământului Regimentului de grăniceri (1935), la concursuri și spectacole cu caracter patriotic, la sfințirea Troiței martirilor din Prundu Bârgăului[15]. Ca o încununare a valorii și activității sale bogate, corul a fost invitat să cânte la Radio București, în 1940, dar războiul și ocuparea Ardealului de Nord au oprit ascensiunea acestui minunat cor.

De asemenea o activitate deosebită a avut-o părintele Augustin Pop pe plan social, fiind președintele Comitetului școlar și membru în Consiliul comunal până în anul 1940, implicându-se în tot ceea ce ține de bunul mers al școlii și comunei, conducând mulți ani comisia sfatului de împăciuire. Un rol desăvârșit l-a avut în anul 1947, când s-a înființat Căminul Cultural, fiind primul director al acestuia. „Pentru stimularea sătenilor să ia parte la muncă voluntară pentru a putea finaliza cât mai operativ lucrările, comuna fiind săracă de bani, am mers câteva zile și am lucrat la podit și pe hăzaș la acoperirea lui cu țiglă"[16]. La concursul căminelor culturale din județ, desfășurat în orașul Năsăud, corul Reuniunii de femei de la Mijloceni înființat și dirijat de părintele Pop Augustin a câștigat premiul I, făcându-se remarcat și în alte ocazii și în mod deosebit cu ocazia concertului prezentat în luna aprilie 1948 la Bistrița, unde a fost premiat în bani. Tot în același ani cu mult devotament a înființat „Cooperativa sătească", fiindu-i timp de doi ani președinte.

Preasfințitul Episcop Nicolae Colan, recunoscându-i meritele, l-a distins în anul 1947 cu brâu roșu, iar în anul 1963 Presfințitul Episcop Teofil Herineanu l-a deco-

---

[12] *Viața și activitatea preotului Augustin Pop*..., p. 5.

[13] Valentin Marica, *Sfințenie și veșnicie*..., p. 56.

[14] Ioan Sărățean, *Ani ai pătimirii*..., p. 203.

[15] Revista clujeană, „Viața ilustrată", nr. 10, decembrie 1942.

[16] *Viața și activitatea preotului Augustin Pop*..., p. 10.

rat cu titlul de iconom stavrofor, iar unsprezece ani mai târziu, în 1974, i s-a acordat Medalia Jubiliară[17].

În Cartea de aur a parohiei[18] se găsesc numeroase lucruri donate personal de părintele Augustin Pop Bisericii: „donații de icoane, cărți de cult pentru strană și bibliotecă, odăjdii, ștergare cusute cu motive populare pentru icoane, fețe de masă, covoare", îndemnându-i și pe credincioși să fac acest lucru.

După al doilea Război Mondial, biserica a rămas cu un singur clopot, de aceea împreună cu o familie de credincioși a refăcut în 1954 clopotul cel mic de 75 kg, care era spart, adăugându-i încă 56 kg. Tot în acest an la sfințirea clopotului a participat și Pr. Prof. Dr. Liviu Galaction Munteanu[19], care a donat tot materialul zugrăvirii interiorului bisericii în 1963.

Din spusele doamnei Prof. Maria Holbură[20], în anul 1959 părintele a câștigat un premiu la LOTO și a donat singur clopotul cel mai mare de 360 kg.

Într-o dare de seamă din 15 februarie 1944[21] părintele spune:

> „ceea ce am făcut, n-am făcut din dorul de laudă și mărire ci, după lozinca dată nouă, la absolvirea Academiei Teologice din Sibiu, de fostul nostru de atunci și mult iubit profesor Nicolae Colan: < Slujba ta fă-o deplin>".

Toată activitatea desfășurată de părintele, a fost susținută cu timp și fără timp de distinsa sa soție Rafila Pop[22], care avea un dar oratoric deosebit. Într-un proces-verbal de inspecție specială în vederea acordării gradului superior în învățământ se menționează faptul că: „obișnuită cu o muncă ordonată în școală, învățătoarea Rafila Pop, în perioada 01 noiembrie 1924-03 aprilie 1947, a dovedit însușiri alese, ceea ce i-au permis să obțină rezultate remarcabile în activitatea de instrucție și educație a multor generații de elevi. A realizat un învățământ practiv aplicativ, astfel că la toate inspecțiile avute a fost notată cu calificativul *Foarte bine*"[23] .

După spusele cronicarului Miron Costin „nu vremurile sunt sub oameni, ci bietul om sub vremi", scurta perioadă de înflorire a României a fost curmată de cel de-al II-lea razboi mondial și anexarea părții de nord a Transilvaniei la Ungaria. Durerile acelor ani de restriște sunt consemnate în amintirile preotului Augustin Pop[24]:

---

[17] Prof. Maria Holbură, „Urna cu amintiri din secolul XX", în *Sfințenie și veșnicie, Reflecții la Centenarul Marii Uniri*, coordonator Valentin Marica, Editura Cezara Codruța Marica, Târgu-Mureș, 2017, p. 58.

[18] Document care se găsește la Prof. Maria Holbură din Mijlocenii Bîrgăului.

[19] Fost profesor și rector al Academiei Teologice din Cluj, întemnițat de regimul comunist la Gherla și Aiud.

[20] Fina părintelui Augustin Pop. La dânsa se află documete ologafe ale părintelui.

[21] Document care se află la Prof. Maria Holbură.

[22] Fiică de preot memorandist, născută în satul Ruștior.

[23] Ioan Sărețean, *Ani ai pătimirii*..., p. 209.

[24] *Amintiri la 1 decembrie 1980*, scrieri olografice.

„În timpul din 1926-1940 a fost o epocă de aur pentru mine și parohia mea că mi-am putut desfășura activitatea religioasă și național-patriotică după cum am dorit pentru ridicarea parohiei și a neamului nostru. Dar ne-a venit și un răstimp greu și cu multe suferințe, în anii 1940-1944, sub ocupația vremelnică și nedreaptă a hortiștilor unguri. A trebuit să răbdăm multe suferințe și umiliri. În acești 4 ani a trebuit să stagnez activitatea mea, reducându-o strict numai la cele religioase, dar și acelea mai reduse. *Am fost mereu hărțuit și batjocorit că am fost prea mare român și că nu le-am dat prea mare atenție lor și la acțiunile lor. Din cauza aceasta am fost pedepsit cu domiciliul forțat la casa parohială. Nu aveam voie să plec de la locuința mea prin sat, pe la bolnavi, decât cu gardă de învățători unguri, ca mai târziu să fiu arestat și deportat cu mai mulți intelctuali și țărani la Bistrița, în închisoare, mai pe urmă la Prundul Bârgăului în închisoarea cazărmilor".*

Familia părintelui Augustin Pop a trecut la data de 10 septembrie 1940 printr-un moment greu și negru. Unchiul părintelui pe linie paternă, marele patriot și om de cultură protopopul Aurel Munteanu[25], este torturat și omorât de unguri la Huedin[26]. Cuvintele premotorii, „Murim mai bine în colbul drumului, decât să cedăm din sfântul pământ strămoșesc"[27] ale Protopopului asasinat[28], îl întăresc pe părintele Augustin și-l îndeamnă să fie un bun român și creștin, dar și un preot devotat lui Hristos, fapt pentru care asemenea unchiului său va suferi și el asasinare patru ani mai târziu, dar din rânduială divină va supraviețui, pentru a putea mărturisii atrocitățile pe care românii acelor timpuri le-au avut de îndurat.

Concluzii

Viața părintelui Augustin Pop nu a fost deloc ușoară, fiind nevoit de împrejurările vitrege ale vieții să traverseze perioada cea mai neagră a regimului totalitar horthyst (1940-1944), care și-a pus amprenta pe viața sa.

Mulți români au căzut pradă tratamentului aprig și neiertător al autorităților de ocupație al Adealului de Nord, printre care s-a numărat și părintele care după ce a fost bătut și înfometat în seara de 10 octombrie 1944 la Prundu Bîrgăului a fost împușcat în cap. Cu toate acestea Dumnezeu a avut un plan providențial cu părintele, care nu va muri atunci prin împușcare, ci mai târziu, după 41 de ani de la acest nefericit eveniment, de bătrânețe. Din rânduiala Preamilostivului Dumnezeu, părintele s-a

---

[25] Ioan N. Ciolan, *Transilvania – ultima prigoană maghiară,* Edizioni Europa, Roma, 1980, pp. 23-34.

[26] Ion Ardeleanu, Gheorghe Bodea, Mihai Fătu, Oliver Lustig, Mircea Mușat, Ludovic Vajda, *Teroarea Horthisto-Fascistă în Nord-Vestul României (septembrie 1940-octombrie 1944)*, Editura Politica, București, 1985, p. 70.

[27] Nicolae Șteiu, *Protopopul Aurel Munteanu erou și martir al neamului*, Editura Craiul Munților, Cluj-Napoca, 1998, p. 137.

[28] Pentru mai multe detalii a se vedea studiu semnat de Mircea-Gheorghe Abrudan, „Protopopul Aurel Munteanu, martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe Române (1882-1940)", în *Calendarul Renașterea*, III (2020), nr. 3, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, pp. 307-338.

vindecat tot în mod miraculos, devenind astfel, un adevărat mărturisitor al Lui, dar și un duhovnic și orator desăvârșit, care, la rândul său, a ajutat foarte mulți oameni.

Părintele Augustin Pop a fost binecuvântat de Dumnezeu cu o vârstă patriarhală de 84 de ani, timp în care și-a făcut conștiincios datoria față de Biserică, de credincioși și față de Țară. Dragostea sa față de Dumnezeu și față de oameni, împreunată cu suferința care i-a probat această dragoste și i-au făcut-o mai strălucitoare, au impulsionat lucrarea mărturisitoare pastoral-misionară a acestui vrednic slujitor, care poate oferi repere și poate constitui o sursă de inspirație pentru activitatea pastorală a preoților de astăzi.